

Με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις και αντλώντας στοιχεία από τα παρακάτω κείμενα που σας δίνονται, να αναφερθείτε στην εκμετάλλευση των ορυχείων κατά τον 19^ο αιώνα στην Ελλάδα, και ειδικότερα: α. στα αίτια του περιορισμένου ενδιαφέροντος για μεταλλευτικές δραστηριότητες κατά τις τρεις πρώτες δεκαετίες του νεοσύστατου ελληνικού κράτους (μονάδες 10) β. στους παράγοντες που συνέβαλαν, από τις αρχές της δεκαετίας του 1860, στην ραγδαία εξέλιξη των δραστηριοτήτων αυτών (μον. 6) καθώς και στα αποτελέσματά τους (μονάδες 9). Μονάδες 25

A. ΚΕΙΜΕΝΟ

Πριν το 1862, η εξορυκτική δραστηριότητα στο νησιώτικο Αρχιπέλαγος περιοριζόταν σε δύο-τρία νησιά και λίγα προϊόντα. Χωρίς εγκαταστάσεις, χωρίς υποδομές, με υποτυπώδη οργάνωση και προβιομηχανικές μεθόδους, η κοινότητα της Μήλου εκμεταλλεύονταν τις μυλόπετρες, τον γύψο, και η κοινότητα της Νάξου τη σμύριδα...

Η βασιλεία του Όθωνα έδειξε ενδιαφέρον για την αξιοποίηση του υπεδάφους, καλώντας από το 1835 έως το 1860, ορυκτολόγους και γεωλόγους από την Ευρώπη. Οι εκθέσεις τους αποτέλεσαν την πρώτη συστηματική καταγραφή αλλά δεν οδήγησαν σε έργα¹. Στα τριάντα χρόνια που ακολούθησαν από τη ίδρυση του ελληνικού κράτους, τα μόνα εκμεταλλεύσιμα ορυκτά συνέχιζαν να είναι η σμύριδα, οι μυλόπετρες, ο γύψος, ορυκτά τα οποία διαχειριζόταν μονοπωλιακά το Υπουργείο Οικονομικών...

Η γενέθλιος πράξη ίδρυσης των μεταλλείων στον ελληνικό χώρο, συντελέστηκε στη Μήλο το 1862. Έναν χρόνο πριν, είχε ξεκινήσει η ιδέα ανέγερσης εργοστασίου στο Λαύριο, η οποία πήρε σάρκα και οστά τα αμέσως επόμενα χρόνια. Η συζήτηση για τις αρχαίες σκωρίες στη Λαυρεωτική και η γέννηση του βιομηχανικού μεταλλευτικού συγκροτήματος εκεί το 1864-5, πυροδότησε κατά τις επόμενες δύο δεκαετίες τις παράλληλες εξελίξεις στα νησιά...

Ο μεταλλειολόγος Ανδρέας Κορδέλλας, δημιουργός του νόμου περί μεταλλείων του 1861, έκανε γνωστό τον ορυκτό πλούτο της Λαυρεωτικής με το *Le Laurium* του 1869.

Ίσως λαμβάνοντας αυτό υπ' όψη να μπορεί να εξηγηθεί, η υπερβολική αρκετές φορές και υπερτιμημένη ως προς τις δυνατότητες αξιοποίησης προβολή των ορυκτών πρώτων υλών των νησιών και είναι αυτός που κατέγραψε επίσης πρώτος και δημοσιοποίησε σε ευρεία κλίμακα, το 1878, τα μυστικά του υπεδάφους του Αιγαίου, στο βιβλίο του *Η Ελλάς εξεταζομένη γεωλογικώς και ορυκτολογικώς*. ..

Νίκος Μπελαβίλας Από το Ορυχεία στο Αιγαίο. Βιομηχανική Αρχαιολογία στην Ελλάδα, επιμ. Ν. Μπελαβίλας, Λ. Παπαστεφανάκη, Εκδόσεις Μέλισσα, Αθήνα 2009.

¹ Για το σκοπό αυτό προσκλήθηκαν ορυκτολόγοι και γεωλόγοι οι οποίοι επισήμαναν την ύπαρξη αξιοποίησιμων κοιτασμάτων μεταλλευμάτων και βιομηχανικών ορυκτών. Οι πιο πολλές από τις εκθέσεις τους, στο πρωτότυπο ή σε μετάφραση ή σε περίληψη φυλάσσονται στα Γενικά Αρχεία του Κράτους (Εκθέσεις Ρούσεγκερ 1835 και 1839, Luise Lupen 1832, Fiedler 1834, Λάνδερερ 1835, 1838 και 1847, Jagel 1860, S. Kleantin Riege κ.α.). Βλ. σχετικά, Αντώνης Ζ. Φραγκίσκος, *Μεταλλεία και ορυχεία στις Κυκλάδες*, Βιομηχανικό Μουσείο Ερμούπολης, Ερμούπολη 2000, σελ.5...

Β. ΚΕΙΜΕΝΟ

Όπως γράφει το τότε τμηματάρχης της Δημόσιας Οικονομίας του Υπουργείου Εσωτερικών Α. Μανσόλας, «η μεταλλευτική βιομηχανία εξήγειρε την δραστηριότητα και την κερδοσκοπική των πολιτών τάση, πανταχού δε σχεδόν της Ελλάδος περιέτρεχον τα όρη και τας κοιλάδας προς ανίχνευσιν του υπό την επιφάνειαν αυτών, κατά την ιδέαν των απλουστέρων, υποκρυπτομένου πλούτου, εξ ου ωνειροπωλούντο αμύθητα κέρδη». Από το 1867 ως το 1875 υποβλήθησαν στο υπουργείο Εσωτερικών 1.086 αιτήσεις για την παραχώρηση μεταλλείων και ορυχείων εκτάσεως εκατομμυρίων στρεμμάτων. Από τις αιτήσεις αυτές εγκρίθηκαν 359, αλλά σε 40 από αυτές ενεργήθηκαν σχετικές έρευνες, και στα τέλη του 1875 παρέμειναν σε λειτουργία μόνο 9.